

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

MOTTATT
13 MAR 2013

POLITIDIREKTORATET	
13 MAR 2013	
Arkiv: A08-13	Arkivkode: 008
Saksnr: 13/00475	Ekstern: 004

Deres referanse

Vår referanse
2013/00344-2 531

Dato
07.03.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Sunnmøre politidistrikt i fora bestående av politifaglige ledere og påtalemyndighetens etterforskningsledere gått gjennom arbeidsgruppens rapport.

Sunnmøre politidistrikt støtter arbeidsgruppens forslag til endringer. En er av den oppfatning av endringene både vil bidra til styrking av rettssikkerhet og effektivitet.

Med hilsen

Ingar Boen
Politinspektør

Sunnmøre politidistrikt

Retts- og påtaleenheten, besøk: Nedre Strandgate 50
Post: Postboks 1353 Sentrum, 6001 ÅLESUND
Tlf: 70 11 87 00 Faks: 70 11 89 00
E-post: post.sunnmore@politiet.no

Org. nr.: 974 764 113

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

Deres referanse
201300475

Vår referanse
2009/02863-15 531

Dato
02.04.2013

Anmodning om innspill til høringsuttalelse - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Vestfold politidistrikt ønsker innledningsvis å berømme høringsutvalget med et grundig og godt arbeid med forslaget til den nye forskriften. Forslaget beskriver betydelige endringer i bla straffeloven, straffeprosessloven og vergemålsloven. Alle endringene vil styrke barns rettsikkerhet. En viktig endring er at politiet gis ansvar for avhør av særlig sårbare personer. I dag gjennomfører VPD ca 120 dommeravhør i året, men med utgangspunkt i forskriften som utvider begrepet (særlig sårbare personer) vil vi antallet trolig øke etter at forskriftens trer i kraft. Politidistriktet støtter forslagene slik de er beskrevet i dokumentet.

Forslagene vil bidra til en mer effektiv straffesaksbehandling, gi politiet rom for å utføre bedre taktiske vurderinger samt bidra til bedre rettsikkerhet både for fornærmede og siktede. Dette forutsetter at politiet prioriterer disse sakene og evner å ta de rette taktiske valgene i initialfasen. Utvalget har, jf §1 lagt vekt på at rammene rundt avhøret skal være best mulig (§3). Det forutsettes her at det blir etablert nytt barnehus i Sandefjord, som kunngjort på Justis- og Beredskapsdepartementets hjemmesider den 07.03.13.

Under etterforskning av straffesaker viser det seg ofte at de taktiske valgene en gjør i initialfasen får avgjørende betydning for resultatet av saken. Den nye forskriften åpner for et større spillerom for politiet til å ta de riktige valgene.

Dommeravhørene blir i dag skrevet ut i dialogutskrift i regi av domstolene, dette arbeidet tillegges nå avhører/politiet jf §12. Arbeidsbelastningen blir dermed økt betraktelig pr avhør. Forskriften viser til et forskningsprosjekt i Oslo med eksterne profesjonelle skrivere. Dersom dette skal innføres lokalt i distriktet vil det kreve ekstra økonomiske ressurser.

Ifølge forslaget vil påtalejuristene tillegges et større ansvar med dommerens rolle som leder for avhøret, herunder oppfølging av forberedelsene, tilrettelegging av avhøret og protokollføring. Skal dette ivaretas tilstrekkelig er det å anbefale at utpekte jurister gis særskilt opplæring og ansvar for dette arbeidet. Et eget kurs i regi av PHS er forespeilet, men ikke ferdig planlagt. Leder for avhøret (jurist) vil bli

Vestfold politidistrikt

tillagt flere arbeidsoppgaver, enn hva er situasjonen i dag. Det er positivt at det er gitt åpning i forskriften om bruk av videokonferanse.

Formålet med forskriften er å sikre best mulig rammer rundt avhør av sårbare personer i straffesaker, samtidig som hensynet til siktedes rettsikkerhet og en effektiv straffeprosess ivaretas. Den nye forskriften vil langt på veg ivareta dette, men det er en forutsetning at barnehusene styrkes samtidig som det opprettes nye barnehus slik Melding til Stortinget nr 15 (2012-2013) beskriver.

Med hilsen

Ole Bjørn Sakrisvold
Konstr visepolitimester

Saksbehandler:
Sigbjørn Fevang/Camilla
Grimsæth
Tlf: 48887052

POLITIET

MOTTATT

1 2 APR 2013

POLITIDIREKTORATET	
12 APR 2013	
Arkiv: A08-13	Arkivk: 008
Sak: 13/00475	Dok: 006

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse
Gunnvor Hovde

Vår referanse
2012/02643-22 008

Dato
02.04.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Det vises til Det Konglige Justis- og Beredskapsdepartement sitt høringsbrev av 16.01.2013 med frist for uttalelse 16.04.2013.

1. Bør det innføres nye regler for avhør av barn og særlig sårbare personer i straffesaker?

Telemark politidistrikt ser at det er behov for å endre på dagens ordning hva gjelder dommeravhør av barn og psykisk utviklingshemmede i enkelte sakstyper. Dagens ordning oppleves for dem som har ansvaret for og gjennomfører etterforskning i disse sakene som rigid og sendrektig slik at etterforskningen tar for lang tid og kommer for sent i gang. Telemark politidistrikt er enig i at politiets kapasitet med dagens ressurser til etterforskning og tidvis manglende dommeravhørskompetanse er en av hovedårsakene til at det tar for lang tid å få gjennomført nødvendige dommeravhør uavhengig av gammel eller en ny ordning. En del av tidsbruken skyldes også at det går noe tid til spille når man skal få berammet dommeravhør med dommer og flere profesjonelle aktører som har rett til å være tilstede under avhøret.

Spørsmålet er hvorvidt forslaget til nye regler og ordning på området gjør det enklere, raskere og sikrere å få gjennomført avhør med nødvendig kvalitet og rettsikkerhet både for fornærmede og den som er / blir mistenkt for et alvorlig straffbart forhold.

Hovedinntrykket er at det arbeid som arbeidsgruppen har kommet med, forslagene til ny dommeravhørsforskrift og endring i relaterte lovbestemmelser på området fremstår som veloverveid og godt faglig begrunnet både når det gjelder å få prioritert og sikret bevis på en raskere og mer rettssikker måte.

Telemark politidistrikt støtter derfor at det gis en ny forskrift om avhør av særlig sårbare personer, samt at det gjøres andre regelendringer som er nødvendig for å skape samsvar

Telemark politidistrikt

med forskriftens bestemmelser og intensjoner, dog med de innsigelser og kommentarer som følger.

2. Vedr. Forslag til forskrift om avhør av særlig sårbare personer.

Telemark politidistrikt støtter i hovedsak forslaget til ny forskrift om avhør av særlig sårbare personer som arbeidsgruppen har kommet med, men politidistriktet finner å måtte kommentere og komme med noen innspill til endring i noen av bestemmelsene i forslaget.

2.1. Forslagets § 2; Hvem skal avhøres.

Politidistriktet finner aldersbegrensningen på 15 år som fornuftig og særlig at det er alderen ved 1. avhør som avgjør om det skal tas ordinært avhør eller avhør etter forskriften. Dette sett hen til forslaget til endring i strpl.§ 298 hvor barn under 15 år avhørt i h.h.t. forskriften ikke trenger å møte ved hovedforhandling selv om barnet er passert 15 år ved tidspunktet for hovedforhandling eller ankeforhandling.

Det som imidlertid blir noe uklart er hva som menes med begrepet « sentralt vitne» i motsetning til fornærmede. I og med at det i senere bestemmelse fremgår at avhørene som nevnt i § 2, 1.ledd skal foretas i barnehus er det viktig å få klarlagt hvilke vitner utover den som har fornærmet status det skal tas avhør av i barnehus.

Telemark politidistrikts synspunkt på dette er at vitner som selv ikke har opplevd seksuelle overgrep eller vold normalt ikke trenger oppfølging i et barnehus, da særlig med tanke på medisinsk undersøkelse, behandling og oppfølging forøvrig slik en fornærmet har. I de aller fleste tilfeller vil slike vitner kunne tas avhør av på lyd og bilde andre egnede steder eks. hos politiet. Dette har både en tidsbesparende og kapasitetsbesparende effekt for politiet og barnehusene uten at det går ut over bevisverdien og ivaretakelsen av vitnet.

Det foreslås således at man tar bort personkretsen « sentrale vitner» i bestemmelsens første ledd og heller føyer denne personkretsen til i tredje ledd sammen med vitner under 15 år i andre forhold slik at disse kommer inn under «kan» bestemmelsen både når det gjelder om avhørene skal foretas etter forskriften og om det kan gjennomføres på barnehus. Det forenkler bestemmelsen og hindrer tvilsspørsmål om hvem som kan regnes som « sentrale vitner». Politiet vil likevel måtte vurdere i forhold til kriteriene i § 3 om vitneavhøret av barnet bør foretas etter forskriften og om det bør tas på barnehuset.

2.2. Forslagets § 3: Stedet for avhøret.

Telemark politidistrikt sogner pr. i dag til Statens barnehus i Kristiansand. Fra Skien er dette ca tre timers kjøreavstand en vei og fra yttergrensene av distriktet er det opptil seks timers kjøreavstand en vei. Med dagens dommeravhørs- og etterforskerkapasitet på den aktuelle sakstypen og med den personkrets som er omhandlet i bestemmelsens første ledd hvor det foreslås at alle disse avhørene skal tas på barnehus, er dette ikke gjennomførbart. Det vil ta lang tid både å få utdannet personell, omprioritert og skaffet til veie kompetente etterforskerressurser på saksfeltet. I tillegg vil det konsekvent bli belastende overtidssituasjoner og brudd på arbeidstidsbestemmelsene for avhørspersonell i vårt distrikt. Det vil bli lettere å gjennomføre dette dersom det nå etableres nytt barnehus for Telemark i Sandefjord. Det vil da være under en times kjøretid dit fra Skien hvor dagens dommeravhørere har kontor. Dette er nå besluttet av regjeringen og skal etter intensjonen

være startet opp innen 1. september 2013. Det er enda mer tidsbesparende å kunne foreta avhørene på politihuset i Skien eller annet egnet lokale med lyd og bilde fasiliteter og bisitterrom. Særlig der hvor saken er usikker eller alvorlighetsgraden på saken synes avklart som blant de mildere tilfellene. Dette gjelder også saker der barna ikke trenger medisinsk eller annen oppfølging eller barna må avhøres uten at verger blir varslet og de blir varslet om at de skal i avhør samme dag som avhør foretas. Det forslås derfor at det bør være åpning for mer fleksibilitet i form av en "bør"-bestemmelse og ikke en "skal"-bestemmelse hva gjelder om avhøret tas på barnehuset. Politiet vil da kunne vurdere fra tilfelle til tilfelle når barnehuset og dets fasiliteter, kompetanse og oppfølgingsmuligheter er ønskelig og nødvendig alle sakens fakta sett under ett og hvor også politidistriktets avhørskapitet må tas med i vurderingen. En erfaren politijurist etter samråd med etterforskere og avhørspersonell på saken vil kunne vurdere dette på en god måte.

2.3 Forslagets § 4: Fristen for avhør.

Telemark politidistrikt mener tanken bak forslaget om en ukes frist er ideell, men lite realistisk. Dette er ikke bare pga dagens ressursituasjon og manglende tilgjengelig avhørskompetanse, men likefullt i forhold til at det i mange av sakene må foretas noen etterforskningsskritt og informasjonsinnhenting forut for at avhøret kan gjennomføres. Med dagens økende antall saker og behov for avhør av særlig såbare personer sett i forhold til politiets totale oppgaver, budsjetter og etterforskerressurser er det ikke mulighet å klare å oppfylle denne fristen selv med hardere prioritering på ressursene og ny forenklet avhørsordning.

Slik det fremgår av opplysninger i premissene innhentet fra alle landets barnehus og erfaringen over tid i eget politidistrikt er det kun periodevis man kan klare å nærme seg gjeldene lovverks 14-dagers frist. I all hovedsak bruker man tildels betydelig lengre tid på å gjennomføre avhørene. Det synes urealistisk innenfor dagens omfang av saker på feltet og tilgjengelig etterforsknings- og avhørskompetanse å klare denne fristen.

Telemark politidistrikt mener man bør opprettholde dagens 14-dagersfrist og heller ha som målsetting å klare å overholde denne på sikt ved de fleste sakene i den kategorien som nevnt i første ledd, dog slik at politidistriktet til enhver tid må og vil prioritere de akutte og alvorligste forholdene uavhengig av fristen slik det også gjøres i dag.

Politidistriktet er også enig i en differensiering av tidsfristene slik det er foreslått med en fire ukers frist for mindre alvorlige saker. Imidlertid vil de aller fleste tilfeller hvor det er aktuelt å foreta avhør etter forskriften uansett falle inn under første ledd i bestemmelsen.

2.4 Forslaget § 12; Protokoll og rapport om avhøret.

I første ledd, bokstav c) mener vi at det bør stå: Grunn til eventuell fristoversittelse i forhold til § 4 og ikke bare fristoversittelse av § 4, 2.ledd. Dette fordi det vil kunne skje fristoverskridelser fra tid til annen og de fleste sakene det tas avhør i vil falle inn under første ledd.

3. Forslag til andre regelendringer.

Forøvrig finner Telemark Politidistrikt i hovedsak de foreslåtte endringene i andre relaterte lovbestemmelser velbegrunnet og fornuftige og ser ikke grunn til å kommentere disse nærmere.

4. Vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene.

Telemark politidistrikt finner at forslagene til ny forskrift om avhør av særlig sårbare personer og forslag til andre regelendringer på området vil gi politidistriktet utfordringer når det gjelder økt ressursbehov på personellsiden. Dette gjelder å bla:

- økt juristkapasitet pga tid til avhørsledelse, utdanning for avhørsledelse, samt forberedelse, gjennomføring og protokollskriving fra avhørene,
- økt antall utdannet avhørspersonell for og kompenseres for økning av saktypen det skal tas avhør i, gjentatte avhør av samme person, kortere frister for gjennomføring, reiseavstand til barnehus, etterutdanning etc.
- bemanning til protokollering av avhør enten det gjelder sivile eller polititjenestemenn som skal gjennomføre dette.
- økt behov for etterforskere for å ivareta etterforskning på et utvidet saksområde og med kortere frister for gjennomføring av avhør.

Ut i fra dagens ressursituasjon ser man store utfordringer med å kunne få dette gjennomført uten økte budsjettmidler for å rekruttere og beholde sivile, etterforskere og jurister til å ivareta de oppgaver regelendringene fordrer.

Telemark politidistrikt mener det er en forutsetning at dersom man vedtar en ny forskrift og nye regler i tråd med forslagene, så må det det følge økte ressurser med.

Med hilsen

Rita Kilvær
politimester

Saksbehandler:
Torunn Fosli Sæthre
Politinspektør
Tlf: 35906712

Politidirektoratet
Juridisk avdeling/Utreddingsseksjonen
Pb 8051 Dep.
0031 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

Dato
08.04.2013

Høringsuttalelse fra Vestoppland politidistrikt - "avhør av særlig sårbare personer i straffesaker."

1. Innledning

Vi viser til rapporten «Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker» fra arbeidsgruppen for gjennomgang av regelverket om dommeravhør og observasjon av barn og psykisk utviklingshemmede.

Rapporten er av stor praktisk betydning for politiet og påtalemyndigheten. Arbeidsgruppen har gjennomgående gjort et grundig arbeid og vi kan slutte oss til de fleste av de vurderinger og forslag som er kommet til uttrykk i rapporten. Det er naturlig å konsentrere oppmerksomheten i vår uttalelse om de få punktene hvor vi har innvendinger eller forslag til endringer.

For enkelthets skyld vil avhør av særlige sårbare personer i det følgende bli benevnt ved dets «gamle» navn – dommeravhør.

2. Aldersgrensen på 15 år

Vi er usikre på hvorvidt vi er enige i at aldersgrensen for avhør av særlige sårbare personer skal være 15 år. Barn er per definisjon mindreårige – det vil si under 18 år – selv om man har møteplikt som vitne/fornærmet i retten fra fylte 16 år. Dette berører også oppnevning av setteverge, nettopp fordi barnet eksempelvis ikke kan samtykke til fritak for taushetsplikt fra lege selv. Man er altså «voksen nok» til å avhøres uten å bli ivaretatt på samme måte som de mindre barna, men samtidig har man ikke anledning til å ta beslutninger i straffesaken på egne vegne. Problemstillingen rundt at det kan fremstå som kunstig å definere barn som de under 15 år, når man ellers er å anse som barn/mindreårig inntil fylte 18 år, er en problemstilling også Barneombudet reagerte på under siste dommeravhørskonferanse. Et barn mellom 15 og 18 år vil kunne ha behov for samme tverrfaglige støtteapparat i avhørssituasjonen og i rollen som fornærmet som andre barn. Vi er redde for at disse barna vil miste muligheten til å bli ivaretatt på samme måte som andre barn kun fordi de har passert 15 år. For øvrig bemerker vi at det ikke har fremstått som problematisk for barn over 16 år å la seg avhøre i politiavhør etter dagens ordning. Så lenge de må møte i retten fra fylte 16 år må man kanskje legge til grunn at disse barna også fint vil «takle» avhør utenfor barnehus fint, selv om poenget er at hjelpeapparatet på barnehuset – som disse

større barna antas å ville ha like stor nytte av som andre barn – ikke vil være der for disse barna.

3. Til punkt 5.2.4 («Kontradiksjon»)

Vi er enige i arbeidsgruppens redegjørelse for hvilke rettslige rammer som følger av EMK artikkel 6 nr. 1, jf. nr. 3 bokstav d, slik rettstilstanden er etter A. S. mot Finland.¹ Imidlertid er vi av den oppfatning at rapporten gir en mangelfull beskrivelse av det samlede bilde av våre internasjonale forpliktelser, som også inkluderer bestemmelser hvor hensynet til vitnet utgjør den beskyttede interesse.

De aktuelle bestemmelser er EMK artikkel 8 og barnekonvensjonen artikkel 19. Begge bestemmelser gjelder som kjent som norsk rett med forrang, jf. menneskerettsloven § 3, jf. § 2 nr. 1 og 4. Etter vårt syn bidrar bestemmelsene til å styrke arbeidsgruppens konklusjon vedrørende spørsmålet om det – i relasjon til retten til kontradiksjon – er adgang til å utsette underretning til siktede om berømmelse av dommeravhør.

EMK artikkel 8 gir «[e]nhver [...] rett til respekt for sitt privatliv[,] familieliv [og] hjem». Bestemmelsen etablerer en plikt for myndighetene til å beskytte privatpersoner mot overgrep begått av andre privatpersoner.² Hvis for eksempel myndighetene ikke foretar seg tilstrekkelig for å beskytte kvinner og barn mot en voldelig ektefelle og far, vil dette kunne representere en konvensjonskrenkelse. Varsling av siktede om dommeravhør er etter vårt syn et eksempel på dette.

Barnekonvensjonen artikkel 19 lyder slik:

«1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.

2. Slike beskyttelsestiltak bør omfatte effektive prosedyrer for utforming av sosiale programmer som yter nødvendig støtte til barnet og til dem som har omsorgen for barnet, samt andre former for forebygging, påpeking, rapportering, viderehenvisning, undersøkelse, behandling og oppfølging av tilfeller av barnemishandling som tidligere beskrevet og, om nødvendig, for rettslig oppfølging.»

Bestemmelsen må ses i sammenheng med artikkel 3 nr. 1, hvor det er bestemt at «[v]ed alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn».

Artikkel 19 er kommentert av FNs komité for barnets rettigheter i «CRC – General Comment No. 13: The right of the child to freedom from all forms of violence». Fra kommentarens avsnitt 51 hitsettes:

*«Investigation of instances of violence, whether reported by the child, a representative or an external party, must be undertaken by qualified professionals who have received role-specific and comprehensive training, and require a child rights-based and child-sensitive approach. Rigorous but child-sensitive investigation procedures will help to ensure that violence is correctly identified and help provide evidence for [...] criminal proceedings. **Extreme care must be taken to avoid subjecting the child to further harm through the process of the investigation.** Towards this end, all parties are obliged to invite and give due weight to the child's views.»* (Uthevet her)

¹ EMDs dom av 28. september 2010.

² Jf. Jon Fridrik Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere* (3. utgave 2010) side 626 med videre henvisninger til EMD-praksis.

Etter vårt syn vil det å varsle en overgriper om at hans barn skal forklare seg i dommeravhør, i de fleste tilfeller utgjøre en krenkelse av konvensjonsbestemmelsen. Høyesterett har lagt til grunn at konvensjonstolkning foretatt av FNs menneskerettskomité skal ha betydelig vekt som rettskilde ved fortolkning av SP.³ Det samme må gjelde den tolkning FNs komité for barnets rettigheter foretar av barnekonvensjonen. Norske lovbestemmelser må således tolkes i lys av komitéens retningslinje om at en ved etterforskning av overgrepssaker skal unngå at barnet påføres ytterligere skade – for eksempel i form av at det «legges til rette» for at overgriperen kan forsøke å true barnet til taushet.

Også EMD anerkjenner hensynet til vitnet. Fra *A. S. mot Finland* hitsettes:⁴
«The Court would add that criminal proceedings concerning sexual offences are often perceived as an ordeal by the victim, in particular when the latter is unwillingly confronted with the defendant. These features are even more prominent in a case involving a minor. In the assessment of whether or not in such proceedings an accused received a fair trial, account must be taken of the right to respect for the private life of the alleged victim. Therefore, the Court accepts that in criminal proceedings concerning sexual abuse, certain measures may be taken for the purpose of protecting the victim, provided that such measures can be reconciled with an adequate and effective exercise of the rights of the defence.» (Uthevet her)

Det er således ingen motstrid mellom EMK artikkel 8 og barnekonvensjonen artikkel 19 på den ene siden og EMK artikkel 6 nr. 1, jf. nr. 3 bokstav d på den andre siden. Oppsummeringsvis harmonerer isolerte fortolkninger av henholdsvis EMK artikkel 8 og barnekonvensjonen artikkel 19 godt med arbeidsgruppens konklusjon, samtidig som EMD anerkjenner hensynet til vitnet i relasjon til EMK artikkel 6 nr. 1, jf. nr. 3 bokstav d. Det er da klart at arbeidsgruppen har foretatt en korrekt fortolkning av sistnevnte bestemmelse og de retningslinjer som ble oppstilt i *A. S. mot Finland* vedrørende kontradiksjon ved dommeravhør.

4. Til punkt 9.2 («Forslag til forskrift »)

Til § 2

I første til tredje ledd er det etter vårt syn lovteknisk tungvint å gjenta bestemmelsen om at reglene om barn under 15 år gjelder tilsvarende for personer som er psykisk utviklingshemmet.

Til § 3

I første ledd første punktum er det bestemt at de avhørene som skal eller bør tas i dommeravhørs form, skal tas på et barnehus. Etter første ledd tredje punktum kan imidlertid avhøret gjennomføres andre steder «[d]ersom hensynet til den som skal avhøres tilsier det».

Etter vår oppfatning er det klart at eventuelle kapasitetsproblemer ved barnehuset ikke kan gå utover barnet. Derfor må det bli slik at dommeravhørene kan gjennomføres for eksempel på politistasjon eller lensmannskontor dersom barnehuset ikke har kapasitet på ønsket tidspunkt. Det kan også være tilfeller hvor lang reisevei, fare for bevisforspillelse gjør det praktisk uheldig og urimelig å reise til barnehuset, slik at avhør må kunne tas andre

³ Jf. Rt. 2008 side 1764 avsnitt 81.

⁴ Jf. avsnitt 55.

steder. Vi legger til grunn at bestemmelsen i første ledd tredje punktum åpner for dette. I motsatt fall foreslår vi at det presiseres på annen måte i forskriften.

Til § 4

Eventuelle brudd på fristen i første ledd – uavhengig av om den settes til én eller to uker – vil bero på flere ting:

- a) Hvilke etterforskingsskritt/avhør som må tas før man har noe å konfrontere barnet med i avhør (Fritak for taushetsplikt for å avhøre vitner må innhentes og kan ta flere dager å få.)
- b) Det må oppnevnes setteverge ved overformynderiet eller tingretten (kan ta flere dager).
- c) Avhøret skal berammes på barnehuset som har åpent fem dager i uken.
- d) Taktiske vurderinger – eksempelvis behov for legeundersøkelse som må berammes på sykehus/barnehus (Dette kan ta kort tid på sykehus, på barnehuset er det lege en sjelden gang til faste oppsatte datoer.)
- e) Kapasiteteten til dommeravhørerne
- f) Reglene rundt bruk av lyd- og bildeavhør av sentrale vitner i alvorlige saker (Utarbeidelse av resymé tar tid, og vil kunne medføre bruk av kun lydoppptak og direkte protokollasjon av avhøret for å spare tid forut for avhør av særlig sårbare personer.)

Fristens berettigelse henger etter vårt syn nært sammen med spørsmålet om i hvilken grad en er avhengig av at barnehuset har kapasitet: Dersom en har adgang til å gjennomføre dommeravhør på politistasjon eller lensmannskontor når barnehuset ikke har kapasitet, vil det ikke være noe i veien for å ha en så kort frist som arbeidsgruppen har foreslått.

Til § 5

Bestemmelsen har overskriften «Avhørsleder og avhører». Det aller vesentligste av bestemmelsen omhandler også nettopp dette – kravene til avhørsleder og avhører ved dommeravhør. Når det i tredje ledd tredje punktum dukker opp en bestemmelse som ikke gjelder dommeravhør, men politiets samtaler på åstedet, fremstår den som noe malplassert. Etter vårt syn bør bestemmelser om slike samtaler skilles ut i en egen paragraf.

5. Til punkt 10.2 («Forslag til endringer i straffeprosessloven»)

Til § 98

Vi har ingen innvendinger mot at det innføres en ordning hvor en unnlater å oppnevne forsvarer for siktede i de tilfellene hvor siktede ikke skal varsles om dommeravhøret.

Imidlertid ser vi lovtekniske svakheter ved arbeidsgruppens forslag.

Etter gjeldende rett er det ikke adgang til å unnlate å oppnevne forsvarer. Hjemmelen for forsvareropplevning er straffeprosessloven § 100 annet ledd, hvoretter retten kan oppnevne forsvarer når «særlige grunner» taler for det. At det er fremsatt en begjæring om dommeravhør, utgjør en slik særlig grunn. Videre skal bestemmelsen tolkes slik at dersom slike grunner foreligger, har retten plikt til å oppnevne forsvarer. Matningsdal skriver følgende om dette:⁵

«På bakgrunn av [Rt. 1999 side 586] kan det slås fast at Høyesterett ikke aksepterer at et dommeravhør brukes uten at siktede som ikke får anledning til å være til stede under avhøret, har hatt mulighet til å få forelagt vitnet spørsmål gjennom sin forsvarer. Dermed er det klart at uavhengig av hva departementet og justiskomiteen i 1994 må ha ment om forsvarerdeltakelse når mistenkte før begjæringen om dommeravhør

⁵ Jf. Magnus Matningsdal, *Siktetes rett til å eksaminere vitner* (2007) side 231.

ikke har fått status som siktet, må uansett bestemmelsen i § 239 første ledd siste punktum praktiseres slik at det skal oppnevnes forsvarer for dommeravhøret. Dette forholdet kvalifiserer klart for at 'særlige grunner' taler for oppnevning, jf. § 100 andre ledd som er den formelle hjemmelen for oppnevning.»

Arbeidsgruppens forslag til nytt femte ledd i straffeprosessloven § 98 bestemmer positivt at siktede skal få oppnevnt forsvarer ved dommeravhør, samtidig som det gjøres unntak for situasjonen hvor siktede ikke skal varsles om avhøret.

Straffeprosessloven § 100 annet ledd er ikke foreslått endret. Dermed oppstår spørsmålet om hvordan nevnte bestemmelse skal forstås med hensyn til siktedes rett til å få oppnevnt forsvarer ved dommeravhør.

Arbeidsgruppen har åpenbart ment at straffeprosessloven § 98 femte ledd skal være den eneste hjemmelen for oppnevning av forsvarer ved dommeravhør. Imidlertid er de alminnelige reglene om siktedes rett til forsvarer av utpreget positivrettslig karakter, og inneholder sentrale rettsikkerhetsgarantier. Vi antar derfor at det vil støte an mot lex superior-prinsippet å tolke § 100 annet ledd innskrenkende kun fordi det er gitt en ny hjemmel for forsvareroppnevning. På denne bakgrunn er vi av den oppfatning at det må fremgå klart av loven at § 98 femte ledd eksklusivt regulerer spørsmålet.

Til § 234

I annet ledd er personkretsen angitt som «personer under 15 år, som er psykisk utviklingshemmet eller har tilsvarende funksjonssvikt». Formuleringen er direkte misvisende, idet det – ut fra en naturlig forståelse av ordlyden – ikke er mulig å forstå den annerledes enn at bestemmelsen retter seg mot personer under 15 år, og at disse enten må være psykisk utviklingshemmet eller ha tilsvarende funksjonssvikt.

Forskriftshjemmelen i femte ledd siste punktum bør skilles ut i et eget ledd, idet den gjelder for annet til femte ledd – ikke bare for femte ledd.

6. Siktetstatus

Etter gjeldende rett utløser begjæring om dommeravhør siktetstatus, jf. Rt. 1993 side 1118. Begrunnelsen for dette er at en slik begjæring må betraktes som forfølgning ved retten, jf. straffeprosessloven § 82 første ledd.

Ovennevnte fortolkning kan ikke få anvendelse på den ordning arbeidsgruppen har foreslått. Arbeidsgruppen har heller ikke foreslått at den etterforskningen er rettet mot, skal få siktetstatus ved beslutning om og/eller gjennomføring av dommeravhør. Riktignok er begrepet «siktet» benyttet i forslaget til straffeprosessloven § 234 fjerde ledd, men det er antagelig for enkelhets skyld.

Utsatt underretning om dommeravhør representerer en skjult etterforskningsmetode. Det er derfor nærliggende å trekke paralleller til tvangsmidlet med utsatt underretning. For disse fastsetter straffeprosessloven § 82 tredje ledd første og annet punktum at siktetstatus ikke inntre før det gis underretning om tvangsmiddelbruken. Det fremstår derfor som naturlig at den etterforskningen er rettet mot, ikke får status som siktet før han er varslet om at avhøret skal foretas eller er foretatt. Når varsel om avhøret er gitt, bør imidlertid siktetstatus inntre: Den etterforskningen er rettet mot vil da ha krav på forsvarer. Idet de alminnelige reglene om rett til offentlig oppnevnt forsvarer forutsetter siktetstatus, tilsier hensynet til sammenheng og konsekvens i regelverket at det samme gjelder for en forsvareroppnevning som knytter seg til et dommeravhør.

Hele spørsmålet om siktetstatus er tuftet på lovtekniske konsekvenser. Dommeravhør er egentlig ikke annet enn et vitneavhør/fornærmetavhør.

Det er derfor ikke noe som tilsier at mistenkte skal ha en annen status enn om avhøret var av en voksen.

Med vennlig hilsen

Johan Martin Welhaven
politimester

Saksbehandler:
Linn H. Fosso
påtalesjef

POLITIET

MOTTATT

15 APR 2013

POLITIDIREKTORATET	
15 APR. 2013	
Arkiv 08-13	Arkivkode 08
Saksnr 13/475	Dok.nr 8

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse

Dato

2013/00602-4 008

11.04.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

En viser til rapporten fra arbeidsgruppen vedrørende avhør av særlig sårbare personer i straffesaker. Søndre Buskerud politidistrikt har merknader til en del av forslagene i rapporten.

Politiet gis ansvar for gjennomføring av avhørene

Vi forstår det slik at avhørene som foreslås endret skal brukes ved en senere hovedforhandling på samme måte som de rettslige avhørene i dag.

Avhørene er sentrale og hovedsakelige bevis i denne type saker. En stiller herfra spørsmål ved om ikke domstolen på et eller annet tidspunkt skal ha anledning til å stille egne spørsmål til barnet? Domstolen er etter straffeprosessloven § 294 ansvarlig for sakens fulle opplysning.

Slik vi oppfatter forslaget skal ikke domstolen ha noen aktiv rolle. Sikring av avhøret som bevis overlates til politi og påtalemyndighet. En ser for seg at det ved påtalestyrte avhør kan oppstå flere uoverensstemmelser med forsvarer i saken enn om avhørene styres av en dommer. Uenigheten kan også dras videre med inn i hovedforhandlingen med anførsel fra forsvarer om at bevis ikke er tilstrekkelig sikret eller at spørsmål ikke er tillatt stilt. Utvalgets forslag om at høyere påtalemyndighet eller domstolen skal avgjøre tvister med hensyn til hvilke spørsmål som tillates stilt, er ingen god løsning. Det vil sinke hele gjennomføringen og kontradiksjonen vil ikke bli ivaretatt. Det kan ikke bli slik at barnet i beste fall må vente fordi partene er uenige, eller i verste fall blir avhøret avbrutt og må berammes på nytt senere. Slik dommeravhørene avvikles i dag oppfattes dommerens avgjørelser som nøytrale hos begge parter. Det vil antagelig komme flere anførsler knyttet til om rettssikkerheten er tilstrekkelig ivaretatt dersom påtalemyndigheten skal lede avhøret.

Vi anbefaler ikke at ansvaret for gjennomføring av de avhørene som skal benyttes som bevis i en hovedforhandling overføres til politi/påtale.

Søndre Buskerud politidistrikt

Politimesteren
Postboks 1087
3001 Drammen

Dersom ansvaret for avhørene overføres til politiet slik arbeidsgruppen har foreslått, må ressursene til Barnehusene og til politiet økes kraftig. Det må også en kompetanseheving til for politijuristene slik som foreslått. Ressurser til å skrive ut avhørene nevnes særskilt. Her bør Barnehusene få ansvaret for alle utskriftene av avhør som foretas det, og tilføres nødvendige ressurser.

Når det gjelder innledende avhør for å undersøke om det er holdepunkter for det forhold som anmeldes, mener vi at det i større grad bør kunne tas ordinære politiavhør på lyd/bilde. Jurist og etterforsker avgjør om avhøret da skal foretas på barnehuset eller hos lokalt politi. Slike avhør bør etter en konkret vurdering av bevisene kunne tas både med og uten forsvarer til stede. Dette for i første omgang å klarlegge om det er hold i saken og for raskt å sikre bevis. Et slikt innledende avhør vil dessuten kunne gi grunnlag for etterforskningskritt som kan føre til flere spørsmål til barnet. Deretter bør avhøret sikres med dommeravhør som vi har nevnt ovenfor. Nyere forskning viser at gjentatte avhør av barn ikke er skadelig, men tvert om er viktig og nødvendig.

Kompetanse

Som nevnt ovenfor må den juristen som skal føre protokoll få tilført kompetanse. Slik vi forstår forslaget er det politiadvokaten som er jurist på saken som er tiltenkt lederrollen under avhøret og skal føre protokoll. Vi mener at det bør være en annen politijurist som fører protokoll enn den som er jurist/aktor på saken. Den som er jurist på saken vil kunne bli oppfattet som partisk når vedkommende skal treffe prosessuelle avgjørelser i egen sak og avgjørelsene går i forsvarerens disfavør (hvilke spørsmål tillates stilt, hvem skal være tilstede, verge, med mer).

Aldersgrense 15 år

Vi støtter forslaget om å senke aldersgrensen til 15 år.

Kortere frist

Det bør ikke settes kortere frister for gjennomføring av avhørene enn det som er i dag. Det er allerede i dag stor pågang på barnehusene, mangel på utdannede avhørere og også tidvis mangel på etterforskningskapasitet. En kortere frist kan medføre bruk av dårligere kvalifisert personell for å holde fristen. Det er stor vilje i politiet til å prioritere disse sakene i dag.

Obligatorisk bruk av barnehusene

Barnehusene har en kompetanse og et system for oppfølging av barnet som vi bifaller og ser er svært nyttig. Avhør av barn gjennomføres i dag av og til på lensmannskontor/politihus dersom det er svært lang ventetid hos barnehuset. En eventuell

obligatorisk bruk og gjentatte avhør av barnet vil ytterligere øke pågangen på barnehusene. Obligatorisk bruk vil være uheldig og låse etterforskningen. Det må være rom for fleksible løsninger hvis den konkrete saken krever det.

Dersom avhørene av barn på barnehusene gjøres obligatoriske må ressursene til barnehusene styrkes.

SØNDRE BUSKERUD POLITIDISTRIKT

Johan Brekke

Inge Lise Overby
politinspektør

Saksbehandler:
Politinspektør Sidsel Wam
Nilssen
Politadvokat Anne
Lisbeth Hjelle

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051, Dep
0031 Oslo

MOTTATT
16 APR 2013

POLITIDIREKTORATET	
16 APR 2013	
Arkiv: 08-13	Oppgave: 008
Saksnummer: 13/475	Dokument: 9

Deres referanse
12/7414

Vår referanse
201300359

Dato
10.04.13

INNSPILL TIL RAPPORT OM AVHØR AV SÆRLIG SÅRBARE PERSONER I STRAFFESAKER

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets skriv datert 16.01.13, med høringsfrist satt til 16.04.13.

1. Generelt om forslaget til ny forskrift

Østfold politidistrikt er enig i at det er behov for å endre den nå-gjeldende dommeravhørsforskrift samt prosessuelle bestemmelser for å kunne gjennomføre avhør av særlig sårbare personer på en god og effektiv måte.

Politidistriktet er hovedsakelig enig i forslaget til ny forskrift om avhør av særlig sårbare personer. En ønsker likevel å knytte enkelte kommentarer til noen av de viktigste forslagene i rapporten.

Vi ser det videre som positivt at arbeidsgruppen har søkt samordne regelverket ved å foreslå en aldersgrense på 15 år både for gjennomføring av dommeravhør og også i forhold til forklaringsplikt.

2. Kommentarer til noen av de mest sentrale forslagene

2.1 Gjennomføringen av avhøret

2.1.1 Avhøret flyttes til politiet/presisering av reglene om kontradiksjon/avhørsprotokoll

Forslaget medfører utvilsomt et merarbeid for politiet og en ser for seg at det i mange politidistrikter vil måtte bli ansatt en dommeravhørskoordinator i full stilling.

Politidistriktet er enig i at dersom ansvaret for gjennomføringen av avhørene flyttes til politiet, vil saksbehandlingstiden fram til gjennomføring av avhør nok gå raskere enn i dag.

Østfold politidistrikt

Postboks 73, 1701 Sarpsborg

Faren ved å flytte avhøret fra domstolen til politiet er at bevisverdien kan svekkes. Arbeidsgruppen har drøftet dette og konkludert med at det er kvaliteten på avhøret som er avgjørende, ikke hvorvidt en dommer har fulgt avhøret eller ikke. Det er nettopp derfor viktig å presisere siktedes rett til kontradiksjon slik arbeidsgruppen har gjort i forslaget til ny forskrift (§ 10).

Dette skaper forutsigbarhet slik at det i framtiden ikke kommer påstander i forbindelse med berømmelse av hovedforhandling/ankeforhandling/forsvarerbytte om at siktedes rett til kontradiksjon ikke har vært tilstrekkelig ivaretatt under etterforskningen. Med slike påstander følger det gjerne en begjæring om nytt avhør av fornærmede eller begjæring om at avhøret skal avskjæres som bevis. Slike begjæringer kan det være tidkrevende å behandle, de kan resultere i bevisavskjæring og henleggelse av saken. Slike begjæringer skaper også ofte usikkerhet og uro hos fornærmede.

For å sikre at siktedes rettigheter blir ivaretatt under etterforskningen, samt at man ikke senere blir møtt med nye begjæringer, er det viktig med avhørsprotokoll, slik arbeidsgruppen foreslår.

Østfold politidistrikt foreslår derfor et tillegg i § 12 i forslag til ny forskrift om at protokollen leses opp i møtet etter avhøret, og at innsigelser mot protokollen må formidles fra partene der og da. Det skal fremgå av protokollen at innholdet er vedtatt av partene uten innsigelser. Videokonferanse av avhøret vil ikke være til hinder for dette.

2.1.2 Kompetanse hos avhører og avhørets leder

Det er viktig at krav til avhørers kompetanse presiseres i forskriften slik arbeidsgruppen har foreslått. Forslaget om re-godkjenning etter en gitt tid er også ønskelig for å heve kvaliteten på avhørene, hvilket igjen har betydning for avhørets kvalitet og bevisverdi.

Østfold politidistrikt er enig med arbeidsgruppen i at det kan være en utfordring knyttet til å pålegge avhørets leder tilleggsutdanning ved Politihøgskolen for å kunne lede avhøret. Det gjennomføres i dag svært mange dommeravhør, og å ha tilstrekkelig med kompetente avhørsledere vil da kunne bli en utfordring. Østfold politidistrikt ønsker imidlertid sterkt at slik videreutdanning raskt kommer i gang, og på sikt bør dette muligvis gjøres til et absolutt vilkår for å lede avhøret. Det er svært viktig at avhørsleder har tilstrekkelig kompetanse, hvilket igjen vil ha betydning for avhørets kvalitet og bevisverdi.

2.2 Fristen for gjennomføring av avhør settes til en uke i de mest alvorlige tilfellene

Det er klart at gjennomføring av dommeravhør i dag ofte ikke gjennomføres innen fristen på to uker, jf. dommeravhørsforskriften § 4. Her ligger det et klart forbedringspotensiale hos politiet.

Vi ser at det er nødvendig med innskjerping av disse reglene, og oppfatter formuleringen i den nye § 4 ikke bare som en ny frist, men en mer absolutt regel enn den nåværende § 4. Praksis i dag i Østfold politidistrikt har vært at retten avtaler med barnehuset når det er mulig å få avhøret gjennomført, og så hører retten med avhører og øvrige aktører om tidspunkt.

Østfold politidistrikt er noe usikker på om det i praksis vil være mulig å gjennomføre avhør av særlig sårbare personer innen en så kort frist.

Det ligger mange utfordringer hos politiet for å få dette til, særlig med tanke på de minste barna. Det vil ofte være behov for å gjennomføre avhør av vitner, involverte instanser som barnevern, beredskapshjem, behandlingsinstitusjoner før avhøret gjennomføres. Dette for å ha noe å avhøre om. Erfaringen er at innhenting av taushetsbelagt informasjon og fritak fra taushetsplikt tar tid.

Østfold politidistrikt ser likevel arbeidsgruppens vektige argument om at det i overgrepssaker med voksne aktører vil bli ansett som "skandaløst" ikke å avhøre fornærmede før 14 dager etter at overgrepet skal ha funnet sted.

Østfold politidistrikt ser imidlertid for seg at den korte fristen på en uke også vil kunne resultere i et stort press på barnehusene. Det kan bli vanskelig å få gjennomført avhør innen fristen fordi det ikke er kapasitet ved barnehusene. Det vil da bli et spørsmål om det viktigste er å få gjennomført avhøret innen fristen i § 4 eller å oppfylle forskriftens skalregel om å gjennomføre avhøret på barnehuset, jf. forslag til ny forskriften § 3. Ved denne avveiningen mener vi at det er hensynet til fornærmede (barnet/den utviklingshemmede) og når man tror "tidsvinduet" for forklaring er åpent, som da må veie tyngst.

Vi ser at forskriften har regler som kan begrunne at fristen for avhør ikke er overholdt, men det er ikke hjemmel i forskriften for å avvike reglene om gjennomføring av avhør på barnehus. Dette bør vurderes.

At fristen settes til en uke kan også medføre at siktede ikke får oppfylt sin rett til fritt forsvarervalg. Det viktigste må imidlertid være at vedkommende er representert av en forsvarer under avhøret og at oppnevnt forsvarer eventuelt skaffer stedfortreder. Det samme vil også kunne gjelde for fornærmede i forhold til bistandsadvokat.

2.3. Oppnevning av setteverge – akutte tilfeller

Østfold politidistrikt er enig med arbeidsgruppen i behovet for oppnevning av setteverger i akutte tilfeller. Vi kan oppleve i dag at settevergens oppgave begrenses til gjennomføringen av dommeravhøret. Det kan medføre at samtykker til fritak fra taushetsplikt o.l. må innhentes annet steds fra, eller at det må en ny oppnevning til for å kunne få til dette. Dette er problematisk. Vi imoteser således forenklete regler på dette punkt.

2.4 Formaning/forsikring

Østfold politidistrikt er enig med arbeidsgruppen i at reglene om formaning/forsikring må samordnes. Videre er vi enig i at strpl. § 230 må endres, slik at det oppnås samme likhet i lovgivningen også dersom avhørene flyttes til politiet.

2.5 Følge avhøret

Østfold politidistrikt er enig i at det i ny forskrift fastsettes regler for hvem som kan følge avhøret. Det er ikke innvendinger til dette forslaget.

2.6 Regler om bruk av videokonferanse

Det er viktig, rent tidsmessig, at det er adgang til å bruke videokonferanse ved gjennomføringen av dommeravhør. Dette til tross for at man er kjent med at barnehusene gjerne ønsker at alle aktører skal møte ved barnehuset. Østfold politidistrikt har erfart at veien til avhører kan oppfattes som lang der det oppstår uenighet om hvilke spørsmål som skal stilles og på hvilken måte. Det samme oppleves når fornærmede skal foreholdes bilder/dokumenter i avhøret. Faren for misforståelser er da tilstede, hvilket igjen kan medføre at det må tas nytt avhør.

Vi foreslår at det bør åpnes for en adgang for at politiet *i særlige tilfeller* kan pålegge samtlige aktører, da særlig forsvarer og bistandsadvokat, å møte direkte på det aktuelle barnehus.

3. Andre sentrale endringer

3.1. Aldersgrense på 15 år - knyttet til første avhør

Østfold politidistrikt er enig i at regelen for hvem som skal avhøres ved *dommeravhør* senkes fra 16 til 15 år. At fornærmede under 15 år på avhørstidspunktet skal slippe å forklare seg under hovedforhandling er veldig avklarende for fornærmede. Politiet opplever stadige henvendelser og mye frustrasjon fra fornærmede, der de har forklart seg ved dommeravhør under etterforskningen, og likevel må forklare seg for retten.

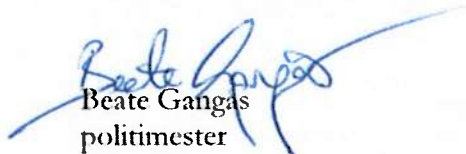
3.2. Reglene for sedelighet og familievold likestilles i ny avhørsmodell og utvidelsen av retten til bistandsadvokat

Vi er enig i at disse sakene skal likestilles. Dette medfører for mange politidistrikt ingen endring i den måten man allerede gjennomfører avhør på.

Vi mener det som riktig at også retten til bistandsadvokat utvides, jf. det nye forslaget til strpl. § 234.

3.3 Reglene om observasjon

Østfold politidistrikt har ingen innsigelser til at reglene om observasjon bortfaller.

Beate Gangas
politimester

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

pr post og e-post

Deres referanse

Vår referanse
201300366

Dato
16.04.2013

Høringssvar – rapport om ”Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker”

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev med vedlegg av 16. januar 2013 og tilhørende e-poster fra Politidirektoratet av 18. februar og 8. mars 2013 hvor frist for innspill til rapporten ”Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker” er satt til 16. april 2013.

Kripos har lest arbeidsgruppens rapport med stor interesse. Temaene i rapporten berører Kripos i stor grad, fordi vi som nasjonalt bistandsorgan bistår politidistriktene med gjennomføring av avhør av de minste barna og de mest sårbare personene.

Kripos er i all hovedsak enig i arbeidsgruppens vurderinger og anbefalinger, som etter vår oppfatning vil bidra til å høyne kvaliteten på avhørene samt gjøre gjennomføringen mer hensiktsmessig. Vi ønsker likevel å knytte noen kommentarer til enkelte av forslagene. Kommentarene følger punktvis nedenfor i tråd med rapportens systematikk.

5.2.4.3 Praktisk om kontradiksjon

Arbeidsgruppen har gjort vurderinger opp mot kravet til kontradiksjon etter EMK og hvordan man skal forholde seg dersom forsvarer ikke har vært til stede under det første avhøret av et vitne eller fornærmet. Arbeidsgruppen har i denne forbindelse også foreslått presiseringer av reglene for oppnevning av forsvarer under etterforskningen.

Kripos støtter arbeidsgruppens forslag på disse punktene. Vi vil understreke at det i noen tilfeller vil være behov for å gjennomføre et første avhør, særlig av fornærmede, uten at siktede eller forsvarer varsles. Dette er en konkret vurdering som politi og påtalemyndighet må gjøre i hver enkelt sak. Kontradiksjonen i slike tilfeller vil ivaretas ved at siktede og forsvarer får anledning til å gjennomgå avhøret i etterkant, og får tilbud om gjennomføring av et tilleggsavhør av barnet hvor forsvarer kan stille spørsmål. Dette er for øvrig dekket opp av arbeidsgruppens forslag til ny forskrift § 10.

Det er Kripos' erfaring at barn kan påvirkes i tilfeller hvor siktede er et familiemedlem, og hvor varsling via forsvarer om avhør gjøres før barnet er avhørt. Dette kan ha svært

Kripos

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet
Brynsalléen 6, Postboks 8163 Dep, 0034 OSLO
Tlf: 23 20 80 00 Faks: 23 20 88 80
E-post: kripos@politiet.no

Org.nr.: 974 760 827

uheldige konsekvenser både for etterforskning og oppklaring av saken, og for fornærmede/vitnet.

5.2.4.5 Ledelse av avhøret

Arbeidsgruppen foreslår at avhøret i fremtiden skal ledes av påtalejurist med utvidet påtalekompetanse, og ikke av dommer slik dagens regelverk tilsier. Videre fremgår det i forslag til ny forskrift § 5 at "Politijuristen skal ha utvidet påtalekompetanse og bør ha gjennomført utdanning i ledelse av avhør etter forskriften ved Politihøgskolen" (rapportens punkt 9.2). Arbeidsgruppen foreslår også at Politihøgskolen bør gis i oppdrag å utarbeide egne kurs for påtalejurister som skal lede slike avhør.

Kripos støtter disse forslagene. Det er vår erfaring at en god ledelse av slike avhør forutsetter god kunnskap om fagfeltet. Vi ser imidlertid at det kan være vanskelig å stille et absolutt krav at påtalejuristene skal ha slik utdanning, og støtter derfor at dette er formulert som et "bør" i forslaget. Ved å etablere en utdanning på Politihøgskolen for påtalejuristene vil dette på sikt bidra til at kompetansen høynes for de som skal lede avhørene.

5.5.2 Hvem skal gis anledning til å overvære avhøret

Arbeidsgruppen drøfter i sin rapport fordelene med at blant annet ansatte ved barnehusene og barnevernet gis anledning til å overvære avhør fra bisitter-rom i de tilfeller hvor det er formålstjenlig. I forslag til ny forskrift er dette også inntatt i § 8.

Kripos har i flere tilfeller selv erfart at det har vært ulik praksis rundt dette på ulike steder i landet. Vi mener at det er en fordel at de profesjonelle aktørene gis anledning til å følge avhøret, slik at de så tidlig som mulig kan fatte beslutninger og iverksette tiltak som er til beste for barnet. Det er også en fordel at det skapes en enhetlig praksis og vi støtter derfor arbeidsgruppens forslag om at dette inntas i forskriften.

6.2.2 Om barns rett til å komme på barnehus

Barnehusene ble i sin tid etablert for å kunne gi et tverrfaglig tilbud til barn som er utsatt for mishandling og overgrep. Erfaringene er gjennomgående gode, og barnehusene har vist seg å være en viktig ressurs og støttespiller for politiet i arbeidet med alvorlige volds- og overgrepssaker mot barn. Kripos har imidlertid erfart at enkelte domstoler velger å ikke benytte barnehusene. Vi antar dette kan skyldes at bruk av barnehusene innebærer praktiske eller økonomiske utfordringer, særlig der domstolen ikke ligger i umiddelbar nærhet av aktuelt barnehus.

Kripos mener det er uheldig at et så viktig tilbud som barnehusene er ikke blir benyttet av alle. Det er videre uheldig at det er ulik praksis for bruk av barnehusene, avhengig av hvor i landet man anmelder et straffbart forhold.

Arbeidsgruppen sier i sitt forslag til ny forskrift § 3 at avhør av barn under 15 år, samt psykisk utviklingshemmede, skal gjennomføres på barnehus. Videre foreslås det regler for når denne "skal"-regelen kan fravikes, samt regler for når barnehuset for øvrig kan benyttes.

Kripos mener det er viktig å forskriftsfeste retten til å bli avhørt på et barnehus, særlig for å sikre ensartet praksis og likt tilbud i hele landet. Vi støtter derfor arbeidsgruppens forslag.

7.5 Barnehusene som kompetansesentra og krav om ettergodkjenning av avhørere.

Kripos ser et klart behov for evaluering og oppdatering etter endt utdanning av de som er utdannet til å avhøre barn og ungdom ute i politidistriktene. Dette er viktig for å sikre en god utvikling av kompetansen, samt for nødvendig korrigerende og veiledning.

Arbeidsgruppen foreslår at det innføres et krav om ettergodkjenning av avhørere, og at ansvaret for konkretiseringen av en slik ordning overlates til Politihøgskolen og Kripos. Kripos har allerede et godt etablert samarbeid med Politihøgskolen innen fagfeltet og støtter dette forslaget. Etter vår oppfatning vil forslaget være et viktig verktøy for å opprettholde høy kompetanse hos avhørerne.

8.1 Utskrift av avhørene

Arbeidsgruppen gjør rede for dagens ordning for protokollering av avhør. Dersom forslaget om å flytte ansvaret for avhørene til påtalejuristene og politiet tas til følge vil dette medføre at også ansvaret for utskrift og protokollering flyttes.

Kripos bistår primært andre politidistrikt med dommeravhør, og ansvaret for saken ligger dermed hos det lokale politiet. Dersom arbeidsgruppens forslag følges vil dette kunne innebære at avhør utført av personell fra Kripos tidvis vil måtte skrives ut av de samme tjenestemenn/kvinner.

Arbeidsgruppens skisserer at man kan variere utformingen av rapportene etter hvilke behov man har. Selv om arbeidsgruppens rapport kun omhandler avhør av særlig sårbare personer er det de siste årene gjort omfattende erfaringer med rapportskrivning basert på lyd- og bildeopptak av voksenavhør. Særlig knytter erfaringene seg til ulike former for protokollering, samt til hvilken kompetanse som kreves for å lage utskrift av avhør. Kripos mener at utskrift av avhør av sårbare personer i hovedsak kan gjennomføres av sivilt skrivepersonell med gjennomlesing og godkjenning av avhører i ettertid.

Arbeidsgruppens rapport drøfter ulike alternativer for utskrift av avhør, uten å gå inn på konkrete forslag om hvem som skal gjøre arbeidet. Utskrift av avhør er ressurskrevende. Det bør unngås at spesialutdannede avhørerne bruker uforholdsmessig mye av sin kapasitet på å lage rapporter i ettertid. Kripos mener at erfaringene fra voksenavhør bør undersøkes nærmere før en eventuell forskriftsendring gjennomføres på dette punktet.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Saksbehandler:
Håvard A. Aalmo
Tlf.: 23208572

Kopi:
Det nasjonale statsadvokatembetet

POLITIET

MOTTATT

17 APR 2013

POLITIDIREKTORATET	
17 APR 2013	
Arkiv: 08-13	Saksnummer: 008
Saksnummer: 13/475	Omsettelse: 12

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse

Date

2013/00694-4 516

12.04.2013

Høringsuttalelse - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Innledning

Politimesteren i Romerike er godt fornøyd med at problemstillingene rundt avhør av utsatte personer er gjennomgått med henblikk på forbedringer i forhold til dagens situasjon, og støtter opp om hovedtrekkene i de endringer som foreslås gjennomført. Nedenunder følger likevel noen innspill til arbeidsgruppens rapport.

Definering av sakstype

I punkt 5.3.6 skriver arbeidsgruppen at det i praksis vil være siktelsen på avhørstidspunktet som er avgjørende for hvilken avhørsmetode som skal benyttes. Politimesteren i Romerike stusser noe over denne formuleringen, særlig sett hen til at arbeidsgruppen i punkt 5.2.2 selv skriver at belastningen på de involverte vil bli lavere da avhør etter den foreslåtte endringen vil medføre færre siktelser. Politimesteren i Romerike foreslår derfor at man i stedet for å basere seg på en siktelse bør nøye seg med å fore inn i protokollatet hvordan påtalemyndigheten mente saken skulle kodes som på avhørstidspunktet.

For å få notoritet over hvilken fremgangsmåte en valgte å benytte foreslår Politimesteren i Romerike derfor at det i forskriftens § 12, som egen bokstav, for eksempel mellom de foreslåtte bokstaver a) og b), tilføyes:

hva slags saksforhold avhørslederen anså at avhøret dreide seg om.

Stedet for avhør

I utkastet til forskriftens § 3, 1. avsnitt står det at avhør etter § 2 første og andre ledd "skal" tas på barnehus. Politimesteren i Romerike ser for seg at det fortsatt kan oppstå tilfeller der barnehusene ikke har kapasitet til å gjennomføre av avhør innen rimelig tid, og at dette kan gå utover etterforskningen fordi vitnet da vil huske dårligere. Videre er en for seg at det kan være tilfeller der senere avhør på åstedet kan være riktig for at vitnet skal huske bedre. Det

Romerike politidistrikt

foreslås derfor at en legger inn bisetningen "så fremt ikke etterforskningshensyn tilsier noe annet". Eventuelt foreslås det at uttrykket "skal" erstattes av uttrykket "bør".

Retten til å følge avhøret, og bistandsadvokatens rolle

Det står i forskriftsutkastet § 11 at alle bistandsadvokatene "skal" varsles om avhøret, og gis anledning til å følge avhøret. Dette kan være problematisk i enkelte saker, for eksempel i familievoldssaker der mor og barn er fornærmet, men mors lojalitet er hos far. Det ser ut til at arbeidsgruppen tenkte over problemstillingen i forbindelse med utformingen av utkastets § 8, 1. avsnitt, siste punktum. Men slik disse bestemmelsene lyder i dag synes bruken av ordet "skal" i § 11 å medføre en varslingsplikt uansett etterforskningshensyn.

Politimesteren i Romerike foreslår derfor at en i § 11, legger til bisetningen "så fremt ikke etterforskningmessige hensyn tilsier noe annet".

Ressursbehovet

Arbeidsgruppen foreslår å overføre avhørsledelsen fra domstolene til politijuristene. En stusser over at arbeidsgruppen ikke mener at slik overføring av ansvar vil medføre nevneverdig økt ressursbruk hos politijuristene for å gjennomføre de foreslåtte ledelsesoppgavene, herunder forberedelser, gjennomføring og etterarbeide. Som kjent er det noe helt annet å være tilstede i et møte, i forhold til det å være den som også har ansvaret for innkallinger, ta begrunnede beslutninger ved uenighet, samt foreta protokollat av resultatene. Dette gjelder særlig i saker der politijuristen nå får eneansvaret dersom en tar for lett på oppgaven, og dette resulterer i at det avgjørende beviset ikke blir godkjent i en svært alvorlig straffesak.

I punkt 5.2.4.5 skriver arbeidsgruppen at det er behov for kvalifisert personell som bør ha gjennomgått egen tilleggsutdanning vedrørende ledelse av avhørene. Videre skriver arbeidsgruppen at det er stor utskifting blant denne gruppen påtalejurister. En stusser over at arbeidsgruppen ikke påpeker at denne utskiftingen blir en ressursutfordring i forhold til dagens situasjon hvor relativt uerfarne politifullmektiger kan delta i de dommerledede avhørene.

I utredningens punkt 11, på side 98, 3. avsnitt tar arbeidsgruppen opp spørsmålet om behov for mer ressurser dersom en innsnevrer tidsfristene for når avhøret skal tas. Også her antas arbeidsgruppen å ha glemt å ta for seg ressursbehovet for påtalemyndigheten som leder av avhørene. I dag er det slik at saksjourhavende jurist vet hvilken dag han trekker saker, og tilpasser timeplanen etter dette. Hvis politijuristen i tillegg må sette av hele uken etter saksjourdagen, for det tilfelle at det dukker opp en sak der juristen skal være avhørsleder, vil dette naturligvis være mer ressurskrevende enn dagens ordning. Særlig med tanke på at med dagens ordning hender det relativt ofte at unge politifullmektiger må møte i dommeravhør på vegne av erfarne politiadvokater, fordi politiadvokatene er forhindret på grunn av andre berammelser mv.

At politiet også skal overta ansvaret for innkallinger, herunder finne tidspunkt som passer for alle involverte parter, vil naturligvis også medføre økt belastning for politiet.

Politimesteren i Romerike mener derfor at den foreslåtte ordning vil medføre en større ressursbruk hos politiet enn det arbeidsgruppen beskriver.

Annet

I pkt. 10.3, under forslag til endring i vergemålsloven, synes ordet ”med” å ha havnet ved en feiltagelse.

Avslutning

Politimesteren i Romerike ser at de foreslåtte endringer vil medføre ytterligere arbeidsbelastninger for politidistriktet, også i tillegg til de arbeidsbelastninger arbeidsgruppen skriver om i sin rapport. Likevel er Politimesteren i Romerike svært positiv til hovedlinjene i de foreslåtte endringene, særlig fordi en anser at dette vil medføre økt kvalitet i etterforskningen av disse alvorlige sakene.

Med hilsen

Kari Torkelsen
Visepolitimester

Jon Aga
Politivadokat

Saksbehandler: Jon Aga

POLITIET

MOTTATT
17 APR 2013

POLITIDIREKTORATET	
17 APR 2013	
Arkiv 08-13	Ansøkningsnr 008
Saksnr 13/475	Saksnr 13

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO
Norge

Deres referanse

Vår referanse
2013/00208-4 008

Dato
15.04.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker" - forlenget høringsfrist

Viser til brev fra Justis-og beredskapsdepartementet av 16. januar 2013 med anmodning om innspill til rapporten "Avhør av særlig sårbare personer i straffesak".

Salten politidistrikt støtter arbeidsgruppens forslag om ny forskrift om avhør av særlig sårbare personer. Gjeldende forskrift er ikke oppdatert i senere tid, og det har etter hvert vokst frem en rekke behov for forandringer og avklaringer i gjeldende regelverk.

Vi støtter også arbeidsgruppens forslag om å gi politiet ansvar for avhør av barn og psykisk utviklingshemmede, herunder at avhørene skal gjennomføres uten involvering av domstolene. Vi er likevel av den oppfatning at dersom avhørene skal overføres til politiet, må merbelastningen for politiet avklares i forkant og det må følge ressurser med overføringen. Domstolene har over tid opplevd en økning i antall dommeravhør som følge av at aldersgrensen for dommeravhør ble utvidet til 16 år samt at politiet har senket terskelen for opprettelse av familievoldssaker. Politiet stiller i dag med avhørspersonell og påtalejurist i alle dommeravhør. Det er likevel åpenbart at en overføring av ansvaret vil medføre en større arbeidsbyrde for politiet. Merbelastningen kan delvis avhjelpes ved at aldersgrensen for dommeravhør - som foreslått - senkes til 15 år. Det innebærer imidlertid flere ordinære politiavhør. Det er også grunn til å tro at politiet, både i forkant, underveis, og etter et dommeravhør vil få økt arbeidsbyrde som må kompenseres.

Vi støtter arbeidsgruppens forslag om å likestille sedelighetssaker og familievoldssaker i ny avhørsmodell. Vi støtter også forslaget om å utvide retten til bistandsadvokat til også å omfatte trussel- og voldssaker, men med den begrensning at handlingen er begått av noen vedkommende har et særlig tillitsforhold til.

Salten politidistrikt

Retts- og påtaleenheten, besøk: Kongens gate 81
Post: Postboks 1023, 8001 Bodo
Tlf: 75 54 58 00 Faks: 75 54 60 53
E-post: post.salten@politiet.no

Org. nr.: 983 999 999
Bankgiro: 7694.05.11603

Bruk av barnehus bør være sentralt i den nye avhørsmodellen, men bruken bør ikke gjøres obligatorisk så lenge det ikke forefinnes barnehus i alle politidistrikt. Salten politidistrikt har foreløpig ikke barnehus i eget distrikt, og vi har erfart en rekke praktiske problemstillinger i den forbindelse som tilsier at bruken ikke bør gjøres obligatorisk.

En kan vanskelig være uenig i arbeidsgruppens forslag om krav til kompetanse til avhører og den som skal lede avhøret. Salten politidistrikt gir derfor sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag om avhørsledelse og formalkrav til disse. Det bør kreves godkjent utdanning, men før et slikt formalkrav innføres må utdanningen dimensjoneres slik at alle politidistriktene får utdannet så mange avhørsledere som det enkelte distrikt selv ser behov for.

Arbeidsgruppen foreslår en frist på en uke for avhør av barn der hvor det er oppnevnt bistandsadvokat, og fire uker i andre saker. Fristen gjelder med mindre hensyn i straffesaken tilsier noe annet. Salten politidistrikt har erfart at partenes advokater kan være til hinder for fristoppnåelse etter dagens frist på to uker. Dersom den nye fristen på en uke i de alvorligste sakene skal kunne overholdes må forsvarer og bistandsadvokat pålegges en plikt til å stille til dommeravhør. For de fleste advokater vil dagene være fylt opp med møter og berammelser, og det er tidvis vanskelig å få disse til å stille til avhør innen to uker. For å hindre at fristbrudd skyldes andre enn politiet må det foreligge en plikt for forsvarer og bistandsadvokat til å stille til avhør. Hensynet til kontradiksjon bør i alminnelighet anses ivaretatt dersom forsvarer møter med annen advokat som stedfortreder dersom det ikke er praktisk mulig for oppnevnt forsvarer å stille til det fastsatte tidspunktet.

Det foreslås tydeligere regler for sikring av kontradiksjon. Siktete skal som hovedregel varsles om det første avhøret, men varslingen kan utsettes når hensynet til den avhørte eller etterforskningen tilsier det. Utsatt varsling vil i noen tilfeller være absolutt nødvendig, og det er viktig at det fortsatt åpnes for en slik skjønnsmessig vurdering.

Arbeidsgruppen viser videre til at det ikke er identifikasjon mellom siktede og hans forsvarer, og at det er siktedes rett til kontradiksjon som skal ivaretas. I den forbindelse foreslås det at nødvendig informasjon forkynnes for siktede. Salten politidistrikt er uenig med arbeidsgruppen i denne fremgangsmåten, og mener det vil kunne gi rom for både forsinkelser og trenering av saken fra siktedes side. Siktetes forsvarer bør ha ansvar for at siktede får den nødvendige informasjon. Dersom forsvarer meddeler at aktuell informasjon er gjennomgått sammen med siktede, og at det ikke er nye spørsmål, må det være tilstrekkelig til at hensynet til kontradiksjon er ivaretatt. En kan risikere at siktede benekter den aktuelle kontakten med sin forsvarer, evt. at han bytter forsvarer og benekter kontakten ovenfor sin nye forsvarer. Av hensyn til notoriteten bør den forsvarer som har hatt kontakten skriftliggjøre det ovenfor politiet. En slik skriftliggjøring vil ikke være spesielt tidkrevende. Den vil dessuten være et resultat av en allerede nødvendig kontakt mellom forsvarer og hans klient. I tillegg vil den være mer arbeidsbesparende for politiet. Dersom forsvarer unntaksvis får problemer med å komme i kontakt med sin klient, kan politiet bistå med forkynning.

Avslutningsvis vil en bemerke arbeidsgruppens forslag til protokollasjon. Dialogutskrift er svært ressurskrevende å skrive og lese, og resyme bør være regelen der lyd kvaliteten på avhøret er god. Dette forutsetter imidlertid god kompetanse hos rapportskriver, slik at resymeet gir et korrekt bilde av det som fremkom i avhøret.

Med hilsen

Heidi Kløkstad
konst.politimester

Gjenpart: Statsadvokatene i Nordland

MOTTATT

1 8 APR 2013

POLITIET

POLITIDIREKTORATET	
1 8 APR. 2013	
Arkiv 08-13	Arkivkode 008
Saksnr. 13/475	Dok nr 14

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse

Dato

2013/00320-3 516

15.04.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Generelt:

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16.01.13 samt rapport fra arbeidsgruppe "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker".

Innledningsvis kan bemerkes at rapportene fra arbeidsgruppen er særdeles grundig og langt på veg reflekterer de utfordringer politiet opplever i det daglige arbeidet innenfor målgruppen "særlig sårbare personer".

Når det gjelder de forskjellige forslag beskrevet i høringsbrevet er vi i hovedsak enig i forslagene og begrunnelsen for disse, men med noen bemerkninger beskrevet nedenfor.

Vi er enig i det som må betegnes som et av hovedforslagene nemlig at politiet skal gis ansvaret for avhør av barn innenfor målgruppen. Vi er også enig i de krav til kompetanse dette forutsetter, men at dette forutsetter at PHS raskt iverksetter tilpasset opplæring for avhørslederne/kontinuerlig opplæring av nye avhørsledere. Slik opplæring mener vi langt på veg bør være obligatorisk for å kunne lede avhørene. En konsekvens av forslaget er imidlertid at arbeidsbelastningen med protokollasjon av avhør blir flyttet fra domstolene til politiet. Tatt i betraktning et antall dommeravhør for vårt politidistrikt på ca 150 avhør i året for eventuelle endringer vil dette medføre et betydelig merarbeid. Det er også all grunn til å tro at endringene i regelverket vil medføre flere avhør. Med mindre dette tas i betraktning vil målsettingen om raskere behandling av disse sakene raskt bli satt på sterk prøve. Det kan her bemerkes at domstolene følgelig får redusert sin arbeidsmengde på området.

Fristen for gjennomføring av avhør i de mest alvorligere sakene oppleves allerede i dag som krevende. Det er mange aktører som skal på plass og "tidstyvene" er mange. Ved å la politiet overta og gjennomføre barneavhøret vil imidlertid etterforskningen/gjennomføringen av avhøret raskere utføres og effektiviteten øke. Utfordringen er imidlertid at det i de alvorligste sakene i de aller fleste tilfeller må foretas etterforskningsskritt og andre forberedelser for avhøret kan gjennomføres slik at en forkortet frist raskt kan bli en illusjon mer enn en realitet.

Hedmark politidistrikt

Flere av forslagene gjelder langt på veg en samordning av regelverk, som for eksempel aldersgrense for barn med mer. Dette vil som også beskrevet i rapporten i praksis ikke medføre spesielle konsekvenser.

Enkelte andre kommentarer til forskriften/rapporten:

Rapportens punkt 7.5 Barnehusene som kompetansesentra og krav om ettergodkjenning av avhørere. Forskriftens §5 Avhørsleder og avhører.

I rapporten på side 69 og 70 sier arbeidsgruppen noe om Barnehusene som kompetansesentra. Til det er å bemerke at Barnehusene fungerer forskjellig ikke minst avhengig av hvilke kompetanse og erfaring de ansatte på Barnehusene innehar.

Hedmark politidistrikt har i dag en avhørspool bestående av 9 personer som følger oppsatt uketurnus, slik at det til enhver tid er kompetente avhørere tilgjengelig. Disse er organisert i fagforum for seksualforbrytelser og familievold og gis jevnlig faglig oppdateringer/erfaringsutveksling både lokalt og ved deltagelse på sentrale kurs/møter.

Vi vurderer det som viktig ikke å blande rollene mellom politi og Barnehuset. Politiets oppgaver må være å lede og koordinere avhørene mellom de forskjellige aktører. Det samme gjelder vedlikehold av avhørskompetansen. Barnehusets rolle må være å ivareta barnets beste slik det også langt på veg er beskrevet i rapportens kapittel 6.1, andre avsnitt. Der hvor politiet har behov for ekspertråd er det imidlertid naturlig å benytte seg av Barnehuset slik vi også gjør i dag. Likeså er det naturlig å foreta en erfaringsutveksling både generelt og forhold til den enkelte avhørsleder/avhører. Vi ser det som viktig at avhørsledere/avhørere får sine avhøre evaluert og gis konstruktive tilbakemeldinger. Dette kan også gjøres slik vi langt på veg har det ved en ordning med en SO koordinator med ansvar for oppfølging og faglig påfyll.

Vi støtter forslaget om regodkjenning av avhørere er vi også enig i. Likeså at ansvaret for dette må ligge ved PHS og Kripos.

*Punkt 8.2.2 Koordinering for avhøret
Paragraf 7 Tilrettelegging og gjennomføring av avhørene.*

Når det i forskriftens § 7 er foreslått at den praktiske tilretteleggingen kan overlates til barnehuset forutsetter vi at det gjelder tilretteleggingen på Barnehuset og ikke den tilrettelegging som skjer i forkant i forhold til politi, advokater og andre jf også det som er nevnt ovenfor om ikke å blande rollene.

*Punkt 5.5.2 Hvem skal gis anledning til å overvære avhøret
Paragraf 8 Retten til å følge avhøret.*

I rapporten på side 54, nest siste avsnitt i kapittel 5.5.2 er det sagt at når det gjelder representanter fra barnevernet bør disse tillates å følge avhøret dersom de selv finner det formålstjenlig, men at dette kan nektes av noen helt konkrete hensyn til etterforskningen. I forskriftens § 8 som gjelder retten til å følge avhøret er ikke begrensninger av etterforskningsmessige årsaker tydelig slik vi ser det. Etter vår oppfatning er det viktig at

dette presiseres i forskriften. Vi har også merket oss at det i forskriften ikke er noen regulering av eller kontroll med den informasjon barnevernet får ved å være til stede ved avhørene.

Punkt 8 Utskrift av avhørene

Paragraf 12 Protokoll og rapport om avhøret

Det er i rapporten under kapittel 8 gitt en redegjørelse/drøfting av alternative måter å gjennomføre protokollering av avhøret. Vi finner lite om dette i forskriftens § 12 bortsett fra hva som skal være med i protokollen. Dette er viktig ikke minst av hensynet til resursbruken.

Administrative og økonomiske konsekvenser av forslagene:

Antall barneavhør har økt betydelig de siste årene. Det er positivt, men da øker også arbeidsmengden i forbindelse med avhørene. Selv om vårt politidistrikt har organisert barneavhørene gjennom en egen pool bestående av godt kvalifisert personell, er kapasiteten langt på veg sprengt. Det er derfor viktig at de ikke blir belastet med ytterligere arbeidsoppgaver i forbindelse med avhørene. De er profesjonelle avhører som skal bruke sin tid til forberedelse og å ha fokus på gjennomføringen av selve avhøret. Denne nye avhørsmodellen som foreslås medfører at domstolene blir involvert i langt færre avhør enn i dag og slik sett få frigjort kapasitet (kontorpersonell) som kan overføres til politiet for å skrive utskrifter herunder administrative funksjoner knyttet til avhørene. I motsatt fall vil endringen av ansvar og utvidelse av området for barneavhør i virkeligheten medføre nye oppgaver til politiet som igjen totalt sett vil medføre en generell tapping av politiets resurser på andre områder. Det kan også her bemerkes at når politiet tidligere har overført oppgaver til andre, for eksempel til kriminalomsorgen, så har det blitt foretatt en resursoverføring.

Med hilsen

Tormod Bakke
Politimester

Saksbehandler:
Kjell Kr. Ukkelberg
Tlf: 91803516

MOTTATT

26 APR 2013

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

Deres referanse
201300475

Vår referanse
2013/00175-4 008

Dato
22.04.2013

Høring - rapport om "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Det vises til deres mail av 18. februar 2013 m/vedlegg.

Asker og Bærum politidistrikt slutter seg til forslagene som framkommer i rapporten "Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker". Vi ser positivt på forslag til endringene som etter vår oppfatning vil være et framskritt for håndtering av saker som faller inn under retningslinjene. Vi har sett rapporten i sammenheng med "Barnehusevalueringen 2012" som kom i forkant av denne rapporten. Det er ingen tvil om at rammevilkårene for gjennomføring av barneavhørene har blitt svært mye bedre med Barnehusene. Vi legger derfor til grunn at Barnehusene fortsatt skal brukes ved gjennomføringen av barneavhørene og avhør av særlig sårbare personer.

Når det gjelder barnevernets eventuelle tilstedeværelse under avhøret, må det av avhørslederen gis klare rammer for den informasjonen barnevernet bruker videre i sine beslutninger. Også i forkant av politiavhøret/dommeravhøret er det viktig med en dialog mellom politi og barnevern mht til avklaring av hverandres roller og samtalen med barnet. Barnevernet bruker DCM samtalemetodikk i samtale med barna. Dette kan i noen tilfeller påvirke og trette barna i forhold til politiforklaringen.

Det er imidlertid liten tvil om at endringene som foreslått vil være vesentlig mer ressurskrevende for politiet. Det kompetansekravet forslagene innebærer for avhorere og avhørsledere vil antakelig bety behov for økt bemanning. I tillegg vil det bli et vesentlig merarbeid i forbindelse med protokollering, særlig med tanke på å innføre ordning med samtidig protokollasjon. Selv om arbeidsgruppen legger opp til mer samarbeid på tvers av distriktene – noe vi også ser positivt på – må man ikke undervurdere behovet for å dimensjonere distriktene tilpasset kravene og gode og hensiktsmessige løsninger som framkommer i arbeidsgruppens rapport.

Asker og Bærum politidistrikt

Politimesteren, besøk: Kjørboveien 33
Post: Postboks 415, 1302 Sandvika
Tlf: 67 57 60 00 Faks: 67 54 86 34
E-post: post.askerogbaerum@politiet.no

Org. nr.: 947 131 613

Astrid Birgitte Borge
ast

Saksbehandler: Sine
Benedicte Karlsen

Tlf:

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 Oslo

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:

Vår referanse:
2013/00155-4 008

Sted, Dato
Oslo, 16.4.2013

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE OM «AVHØR AV SÆRLIG SÅRBARE PERSONER I STRAFFESAKER»

Det vises til mail fra Politidirektoratet vedlagt Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16. januar 2013, vedrørende ovennevnte høring. Det vises videre til mail fra Politidirektoratet av 8. mars 2013 vedrørende utsatt høringsfrist.

Politihøgskolen har følgende merknader:

Arbeidsgruppens rapport viser at det er gjennomført et omfattende arbeid, blant annet basert på tidligere utredning, evalueringer av dagens praksis, sentral forskning på området og forslag til endringer fra bl.a. Riksadvokaten. Rapporten er derfor et godt fundament for endringsforslagene.

Politihøgskolen støtter i det alt vesentlige arbeidsgruppens vurderinger og forslag til endringer, og i all hovedsak også begrunnelsene for endringsforslagene, uten å kommentere hvert enkelt endringsforslag.

Generelle merknader – Politihøgskolens satsing på fagfeltet

Politihøgskolen vil bemerke at høgskolen har hatt en betydelig satsing på kompetanseutvikling og økt utdanningskapasitet på dette fagområdet.

Fra 2011 har Etter- og videreutdanningsavdelingen ved Politihøgskolen hatt en faglærer i full stilling, med særskilt ansvar for utvikling av utdanningene innen dette fagfeltet.

Studieplanen for dommeravhørsutdanningen er revidert, og ble godkjent av Politihøgskolens styre den 15. februar 2012. I tillegg igangsettes det nå et nytt studium «Videreutdanning i avhørsutdanning – fellesmodul», som på sikt vil bli et formelt opptakskrav for å komme inn på studiet «Videreutdanning i avhør av barn og ungdom».

POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo
Slemdalsveien 5
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335
www.phs.no / postmottak@phs.no

Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø
Universitetsalleen 1
Tlf: 75 58 80 00
Faks: 75 58 80 30

Utdanningscenter

Kongsvinger
Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjernsvegen
Tlf: 62 82 59 00
Faks: 62 82 59 50

Justissektorens kurs- og

øvingssenter Avdeling Stavern
Pb. 204, 3291 Stavern
Fredriksvern Verft
Tlf: 33 13 43 00
Faks: 33 13 43 02

Det pågår dessuten et arbeid med å utvikle et nytt studium, «Avhør av sårbare personer», som vil bygge på dommeravhørsstudiet. Det forventes at studieplanen for dette studiet vil bli forelagt høgskolens styre for godkjenning i nær framtid.

I løpet av de siste to årene har studentgjennomstrømningen i dommeravhørsutdanningen økt betydelig. Mens det tidligere ble utdannet inntil 18 studenter pr år, ble det eksempelvis tatt opp 45 studenter til utdanningen i 2012.

Politihøgskolen arrangerte i 2012 også et faglig oppfriskningsseminar for 65 tjenestemenn- og kvinner. Seminaret var spesielt rettet mot de som hadde gjennomført spesialutdanningen før 2006.

Utdanning av politijurister som «avhørsledere» – herunder økonomiske konsekvenser

Arbeidsgruppen foreslår at Politihøgskolen viderefører og videreutvikler utdanning i avhør av barn og ungdom, og at det utarbeides en avhørslederutdanning for påtalejurister. Forslaget går ut på at kun politiadvokater med utvidet påtalekompetanse kan være avhørsledere, og at den nye utdanningen er tilrådet, men ikke obligatorisk.

Politihøgskolen er positiv til forslaget om at ansvaret for å lede avhørene legges til påtalejuristen, som har det formelle ansvaret for etterforskningen og som er utdannet og trent i de juridiske avveiningene. De spesielle temaene på dette fagområde kan tilsi at det bør vurderes å utvikle en egen utdanning til denne gruppen ansatte. Den foreslåtte utdanningen må imidlertid sees i sammenheng med de eksisterende jurisutdanningen ved Politihøgskolen, hvilke muligheter man har til å justere disse og hvilke utdanninger som skal prioriteres i årene som kommer.

Påtalejurister gjennomfører i dag et obligatorisk utdanningsløp det første arbeidsåret, og i tillegg tilbys en videreutdanning for politiets påtalejurister etter tre års arbeidserfaring. Den obligatoriske utdanningen må være gjennomført for å få tildelt utvidet påtalekompetanse.

Det vil påløpe kostnader for Politihøgskolen for utvikling og gjennomføring av en utdanning i ledelse av avhør som det her er snakk om. En utdanning på 10 studiepoeng vil ligge i området kr. 50 000 – 150 000.

Faglig oppdatering og krav om ettergodkjenning

Arbeidsgruppen foreslår en formalisering og systematisering av faglig oppdatering og veiledning etter gjennomført utdanning. De foreslår også at det innføres et krav om ettergodkjenning. Arbeidsgruppen mener at ansvaret for faglig oppdatering og veiledning bør plasseres hos Politihøgskolen, og at ordningen med ettergodkjenning bør utvikles av Politihøgskolen i samarbeid med Kripes, jfr. s. 70, 2., 3. og 6. avsnitt.

Politihøgskolen vil bemerke at det ikke er åpenbart hvilket ansvar høgskolen skal ha for å imøtekomme ulike faglige oppdaterings- og veiledningsbehov, etter at studentene har avsluttet sin formelle utdanning hos oss.

Det bør utredes nærmere hvordan en planmessig faglig oppdatering av dem som har gjennomført utdanningene mest hensiktsmessig bør gjennomføres. Det må også vurderes om det skal være den enkelte arbeidstakers og lokale arbeidsgivers hovedansvar å holde seg faglig oppdatert på sitt arbeidsområde etter endt utdanning. Det må videre vurderes om det er behov for plassering av et faglig ansvar hos Politihøgskolen, i tillegg til det faglige ansvaret som i dag ligger hos Politidirektoratet og høyere påtalemyndighet.

Spørsmålet om krav til ettergodkjenning av avhørere reiser også en del særskilte problemstillinger. Slik Politihøgskolen ser det, vil det være behov for særskilt å utrede spørsmålet om «krav om ettergodkjenning av avhørere», og gjerne i samarbeid med Politidirektoratet og Riksadvokaten.

Avsluttende merknader – forlag til forskriftendringer

Politihøgskolen vil understreke viktigheten av en harmonisering og klargjøring av regelverket.

I arbeidsgruppens Forslag til forskrift, fremgår det av § 5 at «Avhøret skal gjennomføres av en avhører med godkjenning fra Politihøgskolen.» Politihøgskolen vil foreslå at denne ordlyden endres til «Avhøret skal gjennomføres av en avhører som har gjennomført og bestått Politihøgskolens spesialutdanning i avhør av barn og ungdom».

Med hilsen

Håkon Skulstad

Sjef Politihøgskolen / rektor

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
201300608-2

Dato
16.04.2013

HØRING - AVHØR AV SÆRLIG SÅRBARE PERSONER I STRAFFESAKER

Det vises til oversendte høringsbrev fra Justisdepartementet av 16.01.2013 m/vedlegg.

Politimesteren i Agder kan i all hovedsak tilslutte seg arbeidsgruppens forslag, men har behov for å gi følgende anførsler til forslaget:

- Vi er enige i at det er mest hensiktsmessig at politiet overtar ansvaret for avhør av barn og psykisk utviklingshemmede uten involvering fra domstolene. Men da må det også tas høyde for at denne overføringen medfører ressursbesparelser i domstolene og tilsvarende økt ressursbruk i politiet. Det regimet som i dag er tillagt dommerstanden vil kreve både økt ressursbruk og spesialisering i påtaleleddet i politiet.

For å kunne få til en tilfredsstillende kvalitetssikring må politidistriktene velge ut et antall politijurister som skal kunne overta dommernes ansvar for styring og protokollførsel av dommeravhørene som en viktig spesialfunksjon - i tillegg til andre løpende saksbehandleroppgaver. Dette vil kreve en styrking av påtaleleddet i politiet som må gjenspeiles i rammetildelingene. I tillegg vil det også bli nødvendig å styrke de koordinerende funksjonene i forhold til berammelser, innkallinger av advokater, bistandsadvokater m.m. Disse funksjonene ivaretas i dag hovedsakelig av ansatte i domstolene. Også her blir disse samordningsoppgavene mer krevende enn tidligere gjennom forslaget om utvidelser av retten til å få oppnevnt bistandsadvokat m.m..

- Vi støtter også arbeidsgruppens forslag om at barnehusene gis en sentral rolle i den nye ordningen og at bruken av dem gjøres tilnærmet obligatorisk. I dag har flere politidistrikt/domstoler reservert seg fra å bruke disse p.g.a. reiseavstand m.m. Dette innebærer etter vår mening et dårligere tilbud for de barna som ikke får en oppfølging som offer i det nye totale konseptet som i dag finnes i barnehusene.

Agder politidistrikt

- I dag er det kontoransatte i domstolene som skriver ut protokollen fra dommeravhør tatt i Barnehuset i Kristiansand. Det er viktig at barnehusene gis kontorstøtte til å utføre denne oppgaven. Med spesialisert personell som har dette som en øremerket oppgave, vil denne mengdetreningen i seg selv gi betydelige effektiviseringsgevinster. En vil anta at en av gevinstene vil kunne være at utskriften i den enkelte sak faktisk kan foreligge før partene forlater barnehuset.
- Vi er kjent med at barnehusene i sin felles høringsuttalelse har foreslått at de ansatte i barnehusene skal kunne delta på kursene på PHS beregnet på etterforskere i politiet. Dette er begrunnet med at noen avhørere i politiet ikke er dyktige nok som avhørere. Vi vil advare mot en slik sammenblanding av kompetanse i forhold til funksjonene tillagt de ansatte i barnehuset og den spesialkompetansen som forutsettes å ligge hos avhørere i politiet.

Dersom det er slik at enkelte politidistrikt sliter med kompetansen hos de som er satt til å foreta dommeravhør, må dette følges opp gjennom interne kvalitetssikringstiltak, eventuelt kombinert med overordnede pålegg fra POD.. En vil tro at hovedproblemet her skyldes at de de etterforskerne som ikke leverer den kvaliteten som forventes av dem ikke er tilstrekkelige øremerket til å håndtere disse oppfølgingene og mangler den mengdetreningen som må på plass. Dette kan skyldes at de samme personene deltar lokalt i den operative tjenesten og/eller at politidistriktet ikke har øremerket ressursene som trengs for oppfølging av SO-saker og dommeravhør.

Kirsten Lindeberg

Arne Pedersen
Sjef felles kriminalenhet